

Požehnání spravedlivých

Texty na tento týden

Př 10,1-7.11-14; 11,3.18; 12,8.13.14.18.19.22; 13,9.22

Základní verš

„Mnohé požehnání spočine na hlavě spravedlivého, kdežto v ústech svévolníků se skrývá násilí.“ (Př 10,6)

Klíčovým pojmem, jenž se bude prolínat celou lekcí, je hebrejské slovo „cadik“, které se překládá jako „spravedlivý“. Je odvozeno od slova „cedek“ – spravedlnost, jež se objevuje v úvodu knihy Přísloví: „Přísloví Šalomouna... jak si prozíravě osvojit kázeň, spravedlnost (cedek)...“ (Př 1,1-3). Celá kniha Přísloví nám ukazuje, že moudrost je spravedlnost. A „spravedlnost“ znamená, že budeme jednat v souladu s Božími příkazy, chodit ve víře a poslušnosti. Spravedlnost je dar, který pochází od Boha. Opakem je bláznovství a nevěnost. Moudrost je právo a spravedlnost, poštilost je hřích a zlo. V této lekci budeme zkoumat, jak velký je mezi nimi kontrast.

Mnohé požehnání spočine na hlavě spravedlivého

¹Příslovní Šalomounova. Syn moudrý dělá radost otci, kdežto syn hloupý působí žal matce. ²Neprávem nabyté poklady neprospějí, kdežto spravedlnost vysvobodí od smrti. ³Hospodin nedopustí, aby hladověl spravedlivý, kdežto choutkám svévolníků činí přítrž. ⁴Zchudne, kdo pracuje zahálčivou dlaní, kdežto pilné jejich ruka obohatí. ⁵Kdo v létě sklízí, je syn prozíravý, kdo prospí žně, je pro ostudu. ⁶Mnohé požehnání spočine na hlavě spravedlivého, kdežto v ústech svévolníků se skrývá násilí. ⁷Památka spravedlivého bude k požehnání, kdežto jméno svévolníků zpráchniví. (Př 10,1–7)

Osobní studium

Jaké různé principy života a víry jsou odhaleny Př 10,1–7?

V jednom příběhu se vypráví o muži ve člunu, který začal vrtat díru pod nohama, kde seděl. Když lidé v lodi požadovali, aby přestal, odpověděl jim: „To se vás vůbec netýká. To je moje místo! Tady sedím já!“ Tato absurdní odpověď je velmi podobná výmluvě hříšníka, který se snaží ospravedlnit své jednání. „Je to můj život; nemá s vámi nic společného.“ Je zřejmé, že když něco děláme nebo neděláme, ovlivňuje to ostatní – a to zejména ty nejbližší. Každý z nás asi někdy pocítil důsledky jednání druhých lidí – ať už v dobrém, nebo špatném.

Ve verších 3 až 5 je vystižen princip propojení mezi morálním a hmotným životem. Hlavní myšlenkou je, že se (1) zlo nebo nemorálnost nevyplatí nikomu, ani bohatému člověku, (2) a spravedlnost může vždy obohatit – a to v každém případě, i když je člověk chudý.

Ve verších 6 a 7 je odhaleno něco podobného, o čem mluvil Ježíš později v kázání na hoře: už samotná touha je cizoložstvím a nenávisť se podobá vraždě. Když budeme skrývat naši nenávisť za pěkná slova, zjistíme, že to nefunguje. Zlé myšlenky jsou často prozrazeny řečí našeho těla a tónem našeho hlasu. Nejlepší základ pro dobré vztahy s ostatními je zaznamenán v Lv 19,18 a Mt 19,19: „Budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“ V 7. verši je také zdůrazněno, že je důležité, co po sobě zanecháme, jak budeme ovlivňovat druhé. Vždyť přece je lepší mít dobré jméno než špatné.

Aplikace

Chystáš se učinit nějaké důležité rozhodnutí? Pokud jsi ho ještě neučinil, pečlivě zvaž, jaký dopad může mít tvá volba na ostatní – ať v dobrém, nebo ve zlém.

Ústa spravedlivého

¹¹Ústa spravedlivého jsou zdrojem života, kdežto v ústech svévolníků se skrývá násilí. ¹²Nenávist vyvolává sváry, kdežto láska přikrývá všechna přestoupení. ¹³Na rtech rozumného se nalézá moudrost, kdežto hůl dopadne na hřbet toho, kdo je bez rozumu. ¹⁴Moudří uchovávají poznání, kdežto ústa pošetilce přinášejí zkázu. (Př 10,11–14)

Osobní studium

Ústa, rty i jazyk jsou v knize Přísloví považovány za velmi důležité. Naše slova mají velkou sílu – mohou působit dobro, anebo zlo. Jazyk může být tím nejlepším, nebo nejhorším darem, který jsme dostali. Ústa mohou budovat život, ale také mohou přinést smrt. Tato rozporuplnost jazyka je silné téma v knize Přísloví.

Jaký kontrast vidíme v Př 10,11–14 mezi tím, jak mluví moudrý člověk, a tím, co dělá blázen?

Ve verši 11 se mluví o „zdroji života“. Symbolicky je tím odkazováno k vlastnostem moudrosti. Tento výraz je použit v souvislosti s Hospodinem jako s „pramenem žití“ (Ž 36,10). Stejně přirovnání je použito ve vztahu k svatyni, ze které vytékaly proudy vody (Ez 47,1.2). Ježíš používá tuto metaforu pro ilustraci darů Ducha (J 4,14). Takže srovnání úst spravedlivých se „zdrojem života“ je velmi důležité, vždyť je to přirovnání, jež odkazuje k samotnému Bohu.

Tato ústa charakterizují pozitivní dar „života“. Podle 11. verše by ústa měla být silou dobra, ne zla, zdrojem života, nikoliv smrti. Stejný popis nacházíme také u Jk 3,2–12.

V této souvislosti je dobré připomenout, že řečí „mocným slovem“ (Žd 1,3), Bůh stvořil nebesa a zemi. Řeč by měla vždy sloužit pouze pro pozitivní a kreativní účely.

Aplikace

Přemýšlej nad tím, jakou neuvěřitelnou moc mají slova. Svými slovy můžeme lidem dodávat sebevědomí, povzbuzovat je, přinášet naději, anebo můžeme ničit a škodit jim – stejně jako bychom je napadali fyzicky. Jsi opatrný při ovládní síly svého jazyka?

Naděje spravedlivých

³Přímé vede bezúhonnost, kdežto věrolomné zahubí pokřivenost. ... ¹⁸Svévolníka výdělek z jeho práce zklame, kdežto kdo rozsévá spravedlnost, má mzdu jistou. (Př 11,3.18)

Osobní studium

„Přímé vede bezúhonnost, kdežto věrolomné zahubí pokřivenost“ (Př 11,3). Máme nějaké důkazy o pravdivosti tohoto verše? Už jste viděli nebo slyšeli nějaké příklady, ve kterých by se potvrdily tyto duchovní pravdy? A naopak, už jste zažili něco, co znamená (tedy alespoň prozatím), že budeme muset brát tento text vírou?

11. kapitola knihy Přísloví se dotýká mnoha témat, mluví o velkých požehnáních, která obdrží spravedliví a věrní. Mluví však také o tom, co se stane zlým.

Přemýšlení o budoucnosti a hodnotách, které zatím ještě nejsou vidět (2K 4,18), motivuje spravedlivé k tomu, aby žili správně. Díky naději do budoucna je spravedlivý člověk pokorný, poctivý a soucitný.

Naopak zlí lidé žijí pouze v přítomnosti. Zajímá je pouze to, co vidí. Myslí především na sebe, uchylují se k podvodům a zneužívání. Například prodejci, kteří klamou své zákazníky, mohou sice dostat okamžitou odměnu a utržit vyšší částku, ale nakonec přijdou o své zákazníky a jejich podnikání špatně skončí (Př 11,3.18).

Aplikace

Přemýšlej o rozhodnutích, která musíš udělat, a o způsobech, jak je budeš dělat. Jak tvé dlouhodobé plánování ovlivňuje například tvůj názor na věčnost?

Zrádný jazyk

⁸Muž bude chválen pro svá prozíravá ústa, kdežto ten, kdo má zvrácené srdce, upadne v pohrdání. ... ¹³Zlovolník se chytí do přestupků svých rtů, kdežto spravedlivý vyvázne ze souzení. ¹⁴Ovocem svých úst se každý dobře nasytí, skutek rukou se člověku vrátí. ... ¹⁸Někdo tlachá, jako by probodával mečem, kdežto jazyk moudrých hojí. ¹⁹Pravdivé rty se zajistí navždy, kdežto jazyk zrádný na okamžik. ... ²²Zrádné rty jsou Hospodinu ohavností, kdežto zalíbení má v těch, kdo prosazují pravdu. (Př 12,8.13.14.18.19.22)

Osobní studium

Co se můžeme dozvědět o upřímnosti a o lhaní ve 12. kapitole knihy Příslaví? Filozofka Sissela Bok ve své knize *Lhaní: morální volby ve veřejném a soukromém životě* přesvědčivě ukázala, jak může být lhaní pro společnost škodlivé. Napsala: „Společnost, jejíž členové nebyli schopni rozlišit pravdivé zprávy od těch podvodných, se zhroutí.“ (BOK, Sissela. *Lying: Moral Choice in Public and Private Life*. New York: Pantheon Books, 1978, s. 19) Stejně tak Augustin poznamenal, že „když se ztratí úcta k pravdě, anebo dokonce jen mírně oslabí, bude všechno zpochybněno.“

Ellen Whiteová napsala: „Rty, které lžou, jsou mu ohavností. Prohlásil, že do svatého města nevstoupí nikdo nemoudrý, nic, co je poskvrněno, ani ten, kdo lže. Vždy a za každých okolností se pevně a s jistotou držíme pravdy. Musí se stát součástí našeho života. Rychlé a lehkovážné zahrávání si s pravdou a její překrucování, aby se hodila do sobeckých plánů člověka, ukazuje na jeho úpadek víry. Ten, kdo šíří nepravdy, prodává svou duši na levném trhu. Zdá se, že mu lhaní pomáhá, vypadá to, že se mu při podnikání daří lépe, než kdyby jednal úplně čestně. Nakonec se však takový člověk dostane na místo, kde nemůže věřit nikomu. Podvodník není schopen důvěřovat slovům druhých.“ (ML 331)

Slova jsou mocná. Většina lží přichází skrze slova. Znáš pocit zrady nebo pošpinění, když jsi zjistil, že ti někdo lhal? Je snadné představit si, jak chaoticky by asi vypadala společnost, kdyby se lhaní stalo něčím normálním a nebylo výjimkou a odchylkou od běžného chování.

Existuje však i jiný úhel pohledu: Lež ovlivňuje i toho, kdo lže. Někteří lidé jsou na lhaní tak zvyklí, že jim už vůbec nevadí. Mnozí však cítí pocit viny nebo studu, když zalžou. To je dobré, protože jsou ještě vnímaví k Duchu svatému.

Aplikace

Představ si, v jakém nebezpečí je ten, kdo lže „bez mrknutí oka“ a vůbec mu na tom nezáleží. Kdy jsi v poslední době lhal? Jak ses pak cítil?

Odměna spravedlivých

⁹Světlo spravedlivých radostně září, kdežto svévolníkům svítlna hasne. ...²²Dobry zanechá dědictví vnukům, kdežto jmění hříšníka bývá uchováno pro spravedlivého. (Př 13,9.22)

Osobní studium

V celé knize Přísloví jsou mnohé rady představovány na příkladu srovnání dvou typů lidí. Moudrý člověk dělá to, blázen dělá něco jiného. Dobrý člověk jedná tak, zlý člověk jinak.

Samozřejmě je ve skutečnosti v každém z nás často trochu moudrosti a trochu bláznovství. Všichni jsme hříšníci; všichni zhřešili a jsou „daleko od Boží slávy“ (Ř 3,23). Naštěstí máme nádherný slib, který je zaznamenán hned v následujícím verši: i když jsme hříšníci, vírou můžeme být „ospravedlnováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši“ (Ř 3,24). Na konci dějin bude celé lidstvo rozděleno na dva tábory: na lidi, kteří budou spaseni, a na ty, kteří budou ztraceni.

Před jakými dvěma možnostmi stojí podle J 3,16 celé lidstvo? Jak 13. kapitola knihy Přísloví porovnává zkušenost a osud spravedlivých se svévolníky?

Moudrý je připodobněn k trvalému světlu, svévolníci jsou přirovnáni k lampě, která snadno zhasne (Př 13,9). Moudrý člověk se může těšit z dobrého ovoce své práce, zatímco hříšník bude sklízet zlo (Př 13,2.25). Prostřednictvím svých dětí mají moudří budoucnost (Př 13,22), svévolníci přenechají své bohatství cizím lidem – a možná právě i těm spravedlivým (Př 13,22). Jde o to, že život víry a poslušnosti Pánu je lepší než život neposlušnosti a svévole.

Aplikace

Důvěřujeme důležitému zaslíbení věčného života. Máš ale zkušenost i s něčím, co ti zlepší život už nyní – díky víře v Ježíše Krista?

Podněty k zamyšlení

„Nestačí jen přijímat pravdu teoreticky, nestačí pouze vyznávat Krista a zapsat své jméno do seznamu členů církve. ... Žádné vyznání nám není nic platné, pokud se Kristus neprojevuje v našich skutcích spravedlnosti. To je projev pravého obrácení.“ (COL 312.313; PM 160)

„Největším klamem v Kristově době bylo tvrzení, že ke spravedlnosti stačí jen souhlasit s pravdou. Dějiny lidstva však ukazují, že teoretická znalost pravdy člověka nezachrání. ... Nejtemnější stránky lidských dějin jsou popsány záznamy o zločinech, které spáchali náboženští fanatici. ... I v dnešní době hrozí lidem stejné nebezpečí. Mnozí se s naprostou samozřejmostí považují za křesťany jen proto, že souhlasí s určitými náboženskými názory. Neuvádějí však pravdu do svého života. Neuvěřili jí a nemilují ji. Lidé mohou vyznávat, že věří pravdě, ale pokud je jejich víra nevede k upřímnosti, laskavosti, trpělivosti, snášenlivosti a zbožnosti, je pravda pro ně a prostřednictvím jejich vlivu i pro svět prokletím. Spravedlnost, o které učil Kristus, je podřízení srdce i života zjevené Boží vůli.“ (DA 309.310; TV 194)

Otázky k rozhovoru

- 1. Diskutujte společně o tom, jak naše rozhodnutí ovlivňují ostatní – ať v dobrém, nebo zlém. Proč je tato skutečnost nevyhnutelnou součástí života? Tato pravda byla poprvé odhalena v příběhu o pádu člověka a dodnes pocítujeme rozhodnutí Adama a Evy v našich životech. Může nás lákat pokusit se změřit, kolik dobra či zla naše rozhodnutí mohla přinést, je to však nemožné, protože neznáme celkový dopad našich rozhodnutí. Proč si tedy ve světle Božího zákona máme vybrat to, co je správné – bez ohledu na náš strach o to, jaké by mohly být následky našeho rozhodnutí?*
- 2. Kniha Přísloví velmi ostře rozlišuje mezi spravedlivým a bláznem. Tyto texty také jasně rozlišují, co je správné, a co špatné. Proč musíme být velmi opatrní, když někoho budeme soudit jako blázna? Na druhou stranu, jak často už jsme byli oklamáni těmi, o kterých jsme si kdysi mysleli, že jsou spravedliví?*